
**I. СИСТЕМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ:
ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ.
ОЦІНКА І МОНІТОРИНГ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ:
ЗАСОБИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ**

Микола Піддячий

**ПІДГОТОВКА ОСОБИСТОСТІ ДО ПРАЦІ:
ПОСЛІДОВНІСТЬ СЕРЕДНЬОЇ ТА ВИЩОЇ ОСВІТИ**

У суспільства та держави є запит на професійно розвинену людину, яка здатна вирішувати складні виробничі проблеми регіонального та державного рівня, забезпечуючи прогрес. Нинішня ситуація характеризується наявністю існуючого доробку як підґрунтя для подальших пошуків і створення системи підготовки до праці в умовах середньої і вищої освіти з урахуванням особистісної та суспільної значущості. Це потребує коригувань у напрацюваннях минулого, які стосуються гармонізації психологічної сфери особистості засобом навчально-виховного та суспільного впливу.

Протягом останніх років підготовки до праці в умовах середньої і вищої освіти увага акцентувалася у бік когнітивної (знанневої) підготовки ігноруючи операційно-технологічну (діяльнісну) складову психологічної сфери, що спричинило культ отримання знань без умілого застосування на практиці. Як наслідок такої організації підготовки до життя та праці – зниження вироблення соціально значущого продукту праці через пониження якості продуктивних сил.

Запропонована розробка спрямована на утвердження пріоритету чинників, спрямованих на гармонізацію психологічної сфери особистості, у процесі її становлення на вікових етапах, та означенні сутності підготовки до праці у суспільному вимірі. При цьому в умовах середньої і вищої освіти ми рекомендуємо спиратися на розуміння сутності складників багаторівневої системи підготовки до праці запропонованих у вигляді: природа і сутність людини; гуманітарна безпека; особистість; праця; ринок праці; громадянське суспільство; освітні моделі й системи; продуктивні сили; учитель; свідомість, єднання та патріотизм; психологічний досвід; розвиток, зростання, дозрівання; компетентності; соціально-професійний розвиток особистості.

Розгляд заявленої проблеми ґрунтується на методах: аналіз філософських, психолого-педагогічних теоретичних джерел; вивчення та узагальнення досвіду підготовки до праці; теоретичного дискурсу, побудова змістової схеми (щодо процесу підготовки особистості до праці). У результаті цього: 1) передбачається заміна існуючої знанневої навчально-виховної парадигми на соціально-професійну з максимальною активністю особистості, що забезпечить її розвиток та можливість якісно й ефективно вирішувати проблему підготовки до праці в особистісному та суспільному відношенні; 2) вперше розроблено зміст поняття «Соціально-професійний розвиток особистості».

Результати праці проявляються у природному, соціальному та державному вимірах. Праця відноситься до питань гуманітарної безпеки, оскільки через її результати відбувається захист: людини, сім'ї, народу; цілей, ідеалів, цінностей і традицій, укладу життя та культури; прав та обов'язків людини; основних свобод. Гуманітарна безпека має кілька вимірів особистісного і суспільного характеру: фізичний і психічний; вільної самоідентифікації; можливостей розвитку та вибору майбутнього. У разі зниження її рівня є загрози: знищення ментальної або культурної ідентичності людей і суспільних груп; переродження культури під впливом великих груп мігрантів, які не сповідують суспільні цінності; реалізації концепцій сталого розвитку та розвитку людського потенціалу.

Забезпечити гармонізований поступ учнів та студентів можуть фахівці з багатогранним психологічним досвідом, який відповідає галузевим запитам на основі розроблених критеріїв. В інтеграційному ж процесі різновекторність життєвого простору учня та студента формує їх рівень психологічного досвіду, який у побудові особистісної траєкторії має аналізуватися та структурується за якісними і ціннісними ознаками. Безперервність цього процесу забезпечує динаміку розвитку психологічної сфери особистості на всіх етапах вікового розвитку (онтогенезу).

У зв'язку з цим, особливого значення в процесі становлення учня та студента набуває забезпечення єдності соціального і природного, загального й індивідуального, прав і обов'язків, регламентації і творчості, знань і практики. Забезпечення успішності цього процесу відбувається через розробку та впровадження в практику безперервної освіти навчально-виховних систем, які у процесі життя разом із формуванням якостей успішного засвоєння здобутих знань, створюватимуть умови для системного їх використання в практичній діяльності на побутовому, професійному та соціальному рівнях, що стимулює вмотивованість особистості до розвитку протягом життя через формування рівнів компетентностей [2, с. 61].

Компетентності учня та студента є набутою в результаті діяльності характеристикою, що сприяє успішному їх входженню в суспільне життя. Вони розглядаються як інтегрований результат, що передбачає зміщення акцентів і накопичення нормативно визначених знань, умінь і навичок до формування і розвитку здатності практично діяти, застосовуючи в процесі саморозвитку досвід успішної діяльності в певній сфері [1, с. 275]. Одним із засобів, який допоможе вирішити частку окреслених завдань є система соціально-професійного розвитку особистості на етапах вікового становлення [3, с. 78].

Розбудовується соціально-професійний простір для учнів та студентів шляхом проектування на власному культурологічному підґрунті. Національний проект має враховувати ризики пов'язані із зовнішнім впливом учасників міжсуспільної взаємодії, які мають власну культуру, суспільні цінності та визначені пріоритети розвитку. Відповідно суспільні інституції повинні забезпечити підготовку гармонізованої особистості у напрямі формування компетентностей із спеціалізацією у відповідній галузі обраній для соціально-професійної діяльності [4, с. 78] та взаємодії на ринку праці у процесі вироблення соціально значущого продукту.

Для реалізації мети розроблений авторський термін та зміст соціально-професійного розвитку (викладений у скороченому вигляді). **СОЦІАЛЬНО-ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ (С.-п.р.о.)** – процес спрямований на духовне, інтелектуальне, фізичне, соціальне і професійне формування особистості через поетапний індивідуальний вияв у системі її мотивів фундаментальної потреби пізнання в обраній для діяльності виробничій чи невиробничій сфері на ринку праці та застосуванні отриманих знань для становлення операційно-технологічної (діяльнісної) складової психологічної сфери з метою професійної взаємодії у процесі вироблення суспільно значущого продукту праці. С.-п.р.о. є комплексною науково обґрунтованою системою форм, методів, засобів і технологій залучення до реалізації особистісних та громадянських значущих цілей, формування цінностей та розбудови відносин, яка цілеспрямовано використовується для досягнення мети: вироблення в свідомості людини внутрішньої потреби самовираження та самоствердження шляхом створення соціально значущих матеріальних і духовних цінностей необхідних для задоволення потреб; засвоєння визначеного змісту освіти й застосування певної системи базових і спеціальних знань та норм, які дають змогу повною мірою функціонувати в суспільстві та професійному середовищі; реалізації творчого потенціалу, здібностей, задатків; формування рівнів компетентностей на етапах вікового розвитку; здобування психологічного та соціально-професійного досвіду; гармонізованого розвитку;

капіталізації людських ресурсів в умовах реальної та прогнозованої трудової діяльності і взаємодії на ринку праці. [1, с. 2]

З огляду на закономірні зв'язки між метою, засобами та результатами соціально-професійно спрямованого навчання й умовами їх застосування увага приділяється таким основним складовим змісту освіти й вимогам до підготовки учнів в основній та старшій школі: 1) трудова діяльність та її інфраструктура; 2) праця людини; 3) професійна культура; 4) професійна орієнтація; 5) господарювання у побуті; 6) підприємницька діяльність; 7) соціально-професійна взаємодія на ринку праці.

Структура, зміст й обсяг інформації соціально-професійно розвивального характеру для вищої школи, розробляються відповідно до цілей освіти, мети навчання, засобів навчально-виховної діяльності згідно з усвідомленими потребами людини, її світоглядних і громадянських якостей, а також перспектив розвитку суспільства, науки, техніки, технологій, культури, мистецтва. Головною метою С.-п.р.о. на етапах вікового розвитку є приведення у відповідність фахового та посадово-функціонального рівня компетентностей із потребами й вимогами суспільства на конкретно-історичному етапі культурного і соціально-економічного розвитку.

Підсумовуючи зазначимо, що розроблення та реалізація системи підготовки особистості до життя і праці в умовах середньої та вищої освіти знаходиться у прямій залежності від процесів особистісного, природного та суспільного характеру, які відбуваються на території життєдіяльності суспільства, територіальної громади.

Список використаної літератури

1. Піддячий В.М. Обґрунтування сутності професійного саморозвитку майбутнього педагога / В.М. Піддячий // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : зб. наук. праць / за ред. Л.Л. ТОВАЖНЯНСЬКОГО, О.Г. РОМАНОВСЬКОГО. – Харків : НТУ «ХП», 2015. – Вип. 43 (47). – С. 272-281.
2. Піддячий М.І. Освіта і наука України у вимірі громадянських суспільств: соціально-професійна орієнтація. / М. І. Піддячий // Неперервна професійна освіта: теорія і практика / Науково-методичний журнал. №3-4 (48-49), 2016. – 153 с. – С. 59-65.
3. Піддячий М.І. Освіта і наука України: соціально-трудова розробка / М.І. Піддячий // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія №13, Проблеми трудової та професійної підготовки. – Випуск 8: зб. Наукових праць – Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2017. – 132 с. – С. 75–80.
4. Піддячий М.І. Соціально-професійна орієнтація учнів як напрям у підручникотворенні / М.І. Піддячий // Проблеми сучасного підручника / Інститут педагогіки НАПН України. – К.: Пед. думка, 2011. – С. 80–89.

Олена Ільченко

МОТИВОВАНИЙ СТУДЕНТ – СТИМУЛ ДО ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

«Поганий учитель повідомляє істину, хороший – вчить її знаходити» (А. Дістервег), а отже – пробуджує пізнавальну активність учнів і постійне їх бажання здобувати нові знання. Ця беззаперечна істина стала лейтмотивом думок і діяльності прогресивних педагогів усіх часів, актуальна вона і сьогодні. Безперечно, бажання вчитися у дитині може викликати лише мотивований до педагогічної діяльності професіонал. А мотивувати студента, майбутнього вчителя до навчання – це завдання викладачів закладу вищої освіти. Мотивований студент, у майбутньому вчитель – це професіонал, який має стати для школи третього тисячоліття реальним «агентом змін» на краще. Водночас, мотивований студент – це і потужний стимул для підвищення рівня якості вищої освіти. Такі студенти зазвичай прагнуть удосконалення навчального